

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

00115

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้

NORTH CLIPPING 2556/

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	12 ก.ค. 2555	22	7767	5

ขอยเรื่อง
เมืองล้านนา
ปีที่ ๑๔

บ้านแม่สาบตำนาน

ชุมชน "ไต้ลื้อ"

ชาวไต้ลื้อมีวิถีการดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย
ตั้งบ้านเรือนเป็นกลุ่มอยู่ริมฝั่งแม่น้ำ เอกลักษณ์
อย่างหนึ่งของบ้านไต้ลื้อคือจะมีบ่อน้ำไว้ประจำ
แต่ละบ้านนอกจากนั้นก็ยังมีการปลูกพืชผักสวน
ครัวอยู่ในบริเวณบ้านด้วย โดยปกติแล้วชาวไต้
ลื้อจะประกอบอาชีพทำไร่ทำนา หลังจากหมดสิ้นฤดู
ทำนาแล้วผู้หญิงไต้ลื้อก็จะพากันจับกลุ่มทอผ้า
ซึ่งผ้าทอไต้ลื้อนั้นถือว่ามีเอกลักษณ์โดดเด่น
สวยงามไม่แพ้ผ้าทอจากที่อื่น

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	12 ก.ค. 2555	22	7767	5

ใน จำนวนกลุ่มคนที่เรียกตนเองว่า “ไท” นั้น มีประวัติศาสตร์และวิถีการดำเนินชีวิตอยู่ในดินแดนแถบเอเชียบูรพามาเนิ่นนาน อาจกล่าวได้ว่ากลุ่มคน “ไท” เป็นอารยชนที่เก่าแก่ที่สุดกลุ่มหนึ่งของโลกก็ว่าได้ ด้วยชนกลุ่มนี้มีลักษณะที่พิเศษทั้งการดำเนินชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมรวมถึงภาษาที่เป็นเอกลักษณ์

ในอดีตชนชาติไท แบ่งแยกตัวเองออกตามชื่อของหมู่บ้านที่อาศัย ส่วนใหญ่จะพบในแถบพื้นที่ลุ่มทางตอนใต้ของจีนเรื่อยมาจนถึงพื้นที่ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา กลุ่มชนชาวไทยมีประวัติศาสตร์ของการดำเนินชีวิตและแบบแผนประเพณีมาช้านาน ซึ่งจิตร ภูมิศักดิ์ กล่าวว่า “ไท” หรือ “ไต” นั้นเป็นชนชาติเก่าแก่ที่มีอารยธรรมของตนเอง ถึงขนาดมีข้อสันนิษฐานว่า “ไท” หรือ “ไต” เป็นชนชาติแรกๆ ของโลกที่มีภูมิปัญญาในการปลูกข้าวเป็นอาหาร รวมถึงแบบแผนในการประดิษฐ์ลวดลายผ้าทอที่ได้รับการยอมรับถึงพลังวิริยภาพของการรังสรรค์ในระดับโลก

ปัจจุบันบรรดาชนชาติไทเหล่านี้กลายเป็นเพียง ชนกลุ่มน้อย หรือพลเมืองชั้นสองในหลายๆ ประเทศ เช่น ไตจีนในเชียงตุง ไตลื้อในสิบสองปันนา หรือแม้แต่ไตลาวหลวงพระบาง ล้วนเคยมีอาณาจักรและราชสำนักที่ยิ่งใหญ่รุ่งเรืองของตนเองมาก่อนทั้งสิ้น ดังนั้นการเดินทางเพื่อย้อนทวนรากเหง้าเผ่าพันธุ์ของกลุ่ม “คนไต” จึงเป็นสิ่งสะท้อนเพียงส่วนเดียว

ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์และ

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	12 ก.ย. 2555	22	7767	5

ยังกระจายไปอยู่ตามที่ต่างๆ ของเชียงใหม่ เชียงรายและลำปาง

พื้นที่ อ.สะเมิง ถือเป็นถิ่นที่อยู่ของ คนไตลื้อกลุ่มใหญ่ที่สุด โดยเฉพาะบ้านแม่สาบเหนือ ซึ่งตามตำนานในธรรมคัมภีร์วัดแม่สาบ ระบุว่า ปี พ.ศ.2302 มีคนเมือง อาศัยอยู่ในพื้นที่สะเมิงได้ครั้งแรกประมาณ 10 คน ได้แก่ นายเถิ้ม นายบุญญา นายตาปม นายหนานนิน นายตามน นายอ้าย นายไชยา นายโกระโบและนายฟอง ซึ่งเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านท่าศาลา ต่อมาภายหลังทั้ง 10 คนได้แยกกันไปตั้งหมู่บ้านต่างๆ ในเขตสะเมิงได้โดย นายเถิ้มได้รับการแต่งตั้งจากพญาราชให้เป็น

โบราณคดีระบุว่า ชาวไตลื้อ ดำรงความเป็นชนชาติมานานกว่า 2,000 ปี แต่อาณาจักรที่ยิ่งใหญ่ของไทลื้อนั้นถูกสถาปนาขึ้นในช่วงเวลา ก่อนหน้าอาณาจักรสุโขทัยไม่นานนัก

แต่เดิมชุมชนของชาวไตลื้อมีการตั้งถิ่นฐานทำมาหากินอยู่ในแคว้นสิบสองปันนา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมณฑลยูนนาน ประเทศจีน ในรอบ 200 ปีที่ผ่านมาชาวไตลื้อมีการอพยพเคลื่อนย้ายเข้ามาอยู่ในดินแดนทางภาคเหนือของไทย บริเวณที่ชาวไตลื้อตั้งถิ่นฐานมากที่สุดเห็นจะได้แก่ จังหวัดพะเยาและน่าน นอกจากนั้น

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	12 ก.ค. 2555	22	7767	5

หัวหน้าปกครองอยู่ที่บ้านแม่สาบ ต่อมาปี พ.ศ.2350 พ่อเฒ่าคุณ
หัวหน้าชาวไตลื้อบ้านสา จากเมืองสิบสองปันนาได้ชักชวนชาวไต
ลื้ออพยพเข้ามาอาศัยที่บ้านแม่สาบ ตั้งแต่นั้นมาบ้านแม่สาบจึง
กลายเป็นชุมชนไตลื้อที่ใหญ่ที่สุดในอำเภอสะเมิง

ชาวไตลื้อมีวิถีการดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย ตั้งบ้านเรือน
เป็นกลุ่มอยู่ริมฝั่งแม่น้ำ เอกลักษณ์อย่างหนึ่งของบ้านไตลื้อคือจะมี
บ่อน้ำไว้ประจำแต่ละบ้านนอกจากนั้นก็ยังมีปลูกพืชผักสวน
ครัวอยู่ในบริเวณบ้านด้วย โดยปกติแล้วชาวไตลื้อจะประกอบ
อาชีพทำไร่ทำนา หลังจากหมดสิ้นฤดูทำนาแล้วผู้หญิงไตลื้อก็จะพา
กันจับกลุ่มทอผ้าซึ่งผ้าทอไตลื้อนั้นถือว่ามีเอกลักษณ์โดดเด่น
สวยงามไม่แพ้ผ้าทอจากที่อื่น

การแต่งกายของชาวไตลื้อนั้นดูเหมือนจะเลือนหายไปจาก
สังคมปัจจุบัน ซึ่งนอกเหนือจากงานเทศกาลสำคัญๆ เท่านั้นที่เรา
จะเห็นชาวไตลื้อ พากันแต่งกายในชุดไตลื้อ หรือในช่วงวันสำคัญ
ทางศาสนาของพวกเขา ผู้ชายไตลื้อส่วนใหญ่จะนิยมสวมเสื้อขาว
แขนยาว สวมทับด้วยเสื้อกั๊กปลาวัดลายด้วยเลื่อม สวมกางเกง
ม่อฮ่อมขายาวโพกหัวด้วยผ้าสีขาหรือชมพู ส่วนหญิงไตลื้อนิยม
สวมเสื้อมัด (เป็นเสื้อที่ไม่มีกระดุมแต่จะสะพายเฉียงมาผูกไว้ที่เอว
ด้านข้าง) นุ่งซิ่นลื้อ สะพายกระเป๋าย่ามและนิยมโพกศีรษะด้วยผ้า
ขาวหรือชมพู

การแวะเวียนไปเยี่ยมพี่น้องคนไตลื้อที่บ้านแม่สาบ ทำให้
เราได้พบพี่ชายพี่สาวชาวไตลื้อหลายคน ที่ออกปากเชื้อเชิญให้
ไปเที่ยวบ้าน น้ำใจไมตรีเช่นนี้แม้จะหาแทบไม่ได้ในสังคมเมือง
กรุง แต่ยังพบได้ในสังคม “ไต” แท้ที่สงบงามอย่างชุมชนไต
ลื้อแห่งบ้านแม่สาบ

จักรพงษ์ กำบุญเรือง

jakpong@chiangmainews.co.th